

Akılcı İlaç Kullanımı

Akılcı İlaç Kullanımı*

➤ Hastaların;

kendi klinik gereksinimlerine **en uygun olan** ilaçları,

bireysel ihtiyaçlarını karşılayan dozlarda, uygun bir süre için, kendileri ve toplum için **en düşük maliyette** almasıdır*.

**Conference of Experts on the Rational Use of Drugs, World Health Organization, Nairobi, Kenya, WHO/CONRAD/WP/RI, (25-29.12.1985).*

Akılcı İlaç Kullanımı*

- Dünya Sağlık Örgütü, Kenya-Nairobi toplantısı, 1985*.
- İlaç kullanımı ilk kez, akılcı bir çerçevede değerlendirilmiştir.
- Etkinlik
- Güvenlilik
- Uygunluk
- Maliyet

Akılcı İlaç Kullanımında Paydaşlar

- Kullanılacak ilaca karar veren (hekim)
- İlacı sağlayan (eczacı)
- İlacı uygulayan (hemşire, hasta, hasta yakını)
- Üretici

Ülkemizde Durum

- Sağlık Bakanlığı bünyesinde, akılcı ilaç kullanımı ile ilgili çalışmalar, yaklaşık 20 yıldır sürüyor.
- 12 Ekim 2010 tarih ve 6420 sayılı Bakan Oluru ile, ilaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü bünyesinde, **Akılcı İlaç Kullanımı Şube Müdürlüğü** kurulmuş.

En Çok Satılan İlaçlar*

1. Antibiyotikler % 19.7
2. Kalp damar hastalıkları % 15.5
3. Metabolik hastalıklar % 12.7
4. Solunum sistemi hst. % 11.3

TÜRKİYE

1. Kalp damar hastalıkları % 19.3
2. Santral s. s. % 15.8
3. Metabolik hastalıklar % 15.3
4. Antibiyotikler % 9.9

DÜNYA

*Stekon Venedik 9-10 Kasım 2012

İYİ REÇETE YAZMA KILAVUZU (DSÖ 2004)

Reçete yazma alışkanlığı Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra çok fazla değişmiyor

- **Çözüm : Alışkanlık oluşmadan iyi eğitim vermek!**

Tıp Fakóltesi Öđrencisi ???

Klasik farmakoloji eđitimi
İlaç merkezli
Endikasyon ve yan etki

Klinik Kitaplar
Hastalık
merkezli
Tanıdan ilaca

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Hasta: Yaş, cinsiyet, genetik faktörler, birlikte bulunan hastalıklar???

BİLGİYİ NASIL ELDE EDİYORUZ?

K -İlaç

**DSÖ Temel
İlaç Listesi**

**BİLGİ = KANITA
DAYALI**

**Türkiye İlaç
Kılavuzu**

**Tanı ve Tedavi
Rehberi**

Hekimlerin çoğu 40-60 ilaç reçetelendiriyor

Akılcı İlaç Kullanımı

- Tanıtım
- Eğitim
- Rehberler
- Hastaneler
- Mevzuat
- İlaç Kutuları
- Atık İlaç İmhası
- Temsilciler
- Ölçme ve Değerlendirme

Tanıtım

“İLACIM; NE EKSİK, NE FAZLA!”

- Tanıtım üniteleri
- Slogan, Logo, Maskot
- El broşürleri
- Afişler

Akılcı İlaç Kullanımı

MEDYA

- Ulusal TV ve radyo kanallarında sağlık programları
- Web sitesi www.akilciilac.gov.tr

Akılcı İlaç Kullanımı

EĞİTİM PROGRAMLARI

- İlköğretim ders programları
- Tıp ve Eczacılık Fakülteleri ders programları'nda **Akılcı İlaç Kullanımı** konusunda daha ayrıntılı işlenmesi için görüşmeler yapılmıştır.

Akılcı İlaç Kullanımı

EĞİTİM MODÜLÜ

- Refik Saydam Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü tarafından hazırlanmış VLE-RADUS Projesi kapsamında hazırlanan uzaktan eğitim modülü
- Ankara ilinde çalışan aile hekimlerine yönelik pilot uygulaması yapılmış...
- Tüm aile hekimlerine ulaştırılması planlanıyor.....

Akılcı İlaç Kullanımı

YÜZYÜZE EĞİTİMLER

- Hekim, eczacı, yardımcı sağlık personeline yönelik eğitim projeleri planlanıyor.

Akılcı İlaç Kullanımı

TEBRP

- Türk Eczacıları Birliđi tarafından hazırlanan İlaç Bilgi Kaynağı ve Farmasötik Bakım Asistanı CD leri tüm aile sağlığı ve toplum sağlığı merkezlerine ücretsiz ulaştırılmış.

Akılcı İlaç Kullanımı

BİRİNCİ BASAMAĞA YÖNELİK

TANI ve TEDAVİ REHBERİ

- Refik Saydam Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve güncellenmekte olan rehberin e-rehbere dönüştürülmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Akılcı İlaç Kullanımı

TÜRKİYE İLAÇLA TEDAVİ KILAVUZU (TIK 6)

- Türkiye İlaçla Tedavi Kılavuzu'nun e-rehbere dönüştürülmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Akılcı İlaç Kullanımı

HASTANELERDE HİZMET KALİTE STANDARTLARI

- 01.07.2011 tarihinde “Sağlıkta Performans ve Kalite Yönergesi” yürürlüğe girdi.
- Hastanelerde hizmet kalite standartlarına Akılcı İlaç Kullanımı ile ilgili maddeler eklendi.

Akılcı İlaç Kullanımı ile ilgili standartlar

- Akılcı ilaç kullanımı ile ilgili, hastalarda farkındalık oluşturulmasına yönelik düzenlemeler aranıyor
- Hastalar ilaçların kullanımı hakkında bilgilendirilmesi isteniyor
- Hastaların sıklıkla kullandığı alanlarda akılcı ilaç kullanımına yönelik, broşür, poster, video görüntüleri gibi düzenlemeler bulunması isteniyor.
- Yatan hasta eğitimlerinde, akılcı ilaç kullanımına yönelik bilgilendirme yapılması isteniyor.

Akılcı İlaç Kullanımı

TANITIM YÖNETMELİĞİ

- kongrelerde AİK konusunda sunu.....

- Beşeri Tıbbi Ürünlerin Tanıtım Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik kapsamında, İkinci Bölüm, Bilimsel ve Eğitsel Faaliyetler, Madde 7 (6);

"Ruhsat/izin sahiplerinin desteklediği toplantılara akılcı ilaç kullanımı konusunda, toplantının konusu ile ilgili bir oturum konulur. Bu oturumda yer alacak sunumların içeriği, Bakanlıkça onaylanmış eğitim materyalleri ve tanı tedavi rehberleri çerçevesinde olur ve izin başvurusu sırasında Bakanlığa sunulur. "

Akılcı İlaç Kullanımı Nasıl Teşvik Ediliyor? DSÖ

- Ulusal ilaç politikasının oluşturulması
- Klinik kılavuzlar
- Ulusal temel ilaç listesinin geliştirilmesi ve uygulanması
- Hastane komitelerinin oluşturulması
- Mezuniyet öncesi eğitimde probleme dayalı farmakoterapinin yer alması
- Şirketlerde eğitimin özendirilmesi

Akılcı İlaç Kullanımı Nasıl Teşvik Ediliyor? DSÖ

- Teftiş ve geri bildirimler
- İlaçlar hakkında tarafsız bilgi
- Halkın ilaç konusunda bilinçlendirilmesi
- Uygun ve zorlayıcı kurallar (ulusal düzeyde)
- Sağlık harcamalarının bir bölümünün AİK'ya ayrılması

İlaç Seçimi : Etkenler

Akılcı Olmayan İlaç Kullanımı

- İlaç tedavisi **endike olmayan durumlarda** ilaç kullanılması
- İlaç tedavisi gerektiren **özel bir durumda yanlış ilaç kullanılması**
- **Etkililiği şüpheli olan** veya tam olarak kanıtlanmamış olan ilaçların kullanılması
- **Güvenliği** hakkında tam bilgi olmayan ilaçların kullanılması
- **Uygunsuz** uygulama şekli, doz ve süre

Uygunsuz Reçetelendirme – Örnekler

- Çok sayıda ilacın reçetelendirilmesi
- Malnutrisyonda multivitamin kullanılması
- Uyku bozukluklarında uzun süreli antidepressan yada antipsikotik kullanılması
- Pahalı ve geri ödemesi olmayan bitkisel kökenli ilaçların gereğinden sık kullanılması
- Viral ÜSVE enfeksiyonlarında antibiyotik kullanımı

Uygun Olmayan İlaç Kullanımı Altında Yatan Faktörler

Hastalar

- İlaçla ilgili yanlış bilgi
- Yanlış inançlar
- Sorunların iletilmemesi

Hekimler

- Eğitim yetersizliği
- İlaçla ilgili yanlış bilgi
- Aşırı hasta yükü
- Reçetelendirme baskısı
- Etkililik ile ilgili yanlış bilgiler

Sağlık Otoritesi

- Güvenli olmayan ilaçların varlığı

Endüstri

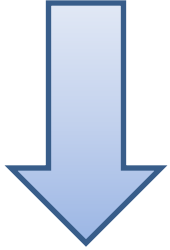
- Promosyon
- Reklam
- Yanlış iddialar

İlaç Tedarikçileri

- Yetersiz yönetim
- Gerekli ilaçların bulunamaması

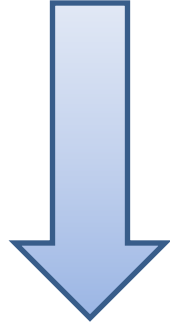
Uygunsuz İlaç Kullanımı Sonuçları

Tedavi kalitesinde azalma

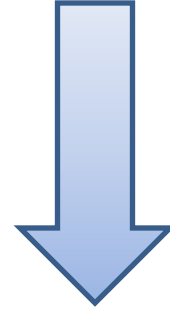
- Mortalite
- Morbidite

Kaynak İsrarı

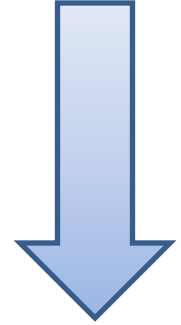
- Uygunlukta azalma
- Maliyette artış

İstenmeyen Etki Riski

- Advers reaksiyonlar
- Bakteriyel direnç

Psiko-Sosyal Etkiler

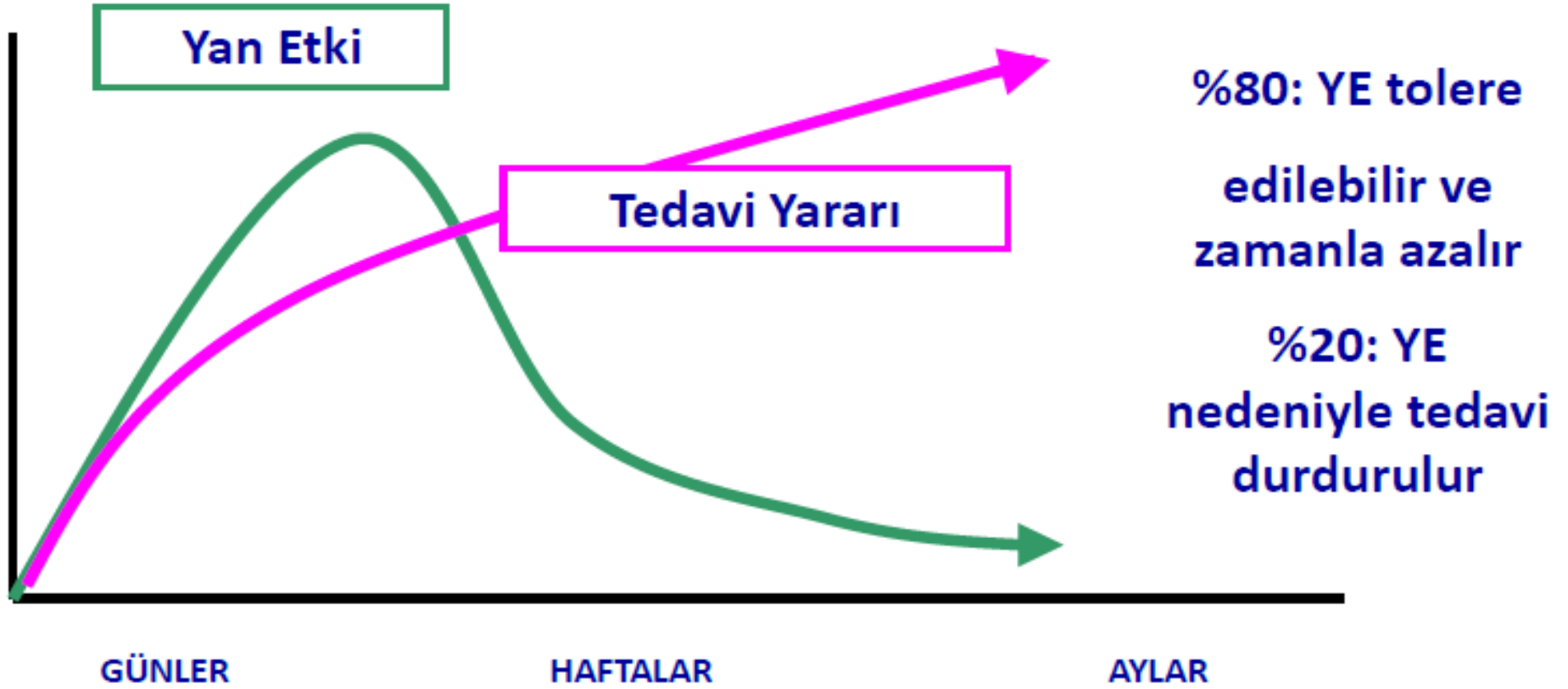

- Hastalar gerekli olmayan ilaçlara yönelir

Yan Etkilerin İzlemi

- Tedaviye başlamadan önce sık görülen yan etkileri bilin
- Hastayı ve yakınlarını eğitin
- Düzenli aralıklarla sorgulayın
- İlaçla ilgili yan etkilerle hastalık bulgularını birbirinden ayırın (hastayı eğitin)
- İlaça spesifik yan etki ölçekleri kullanın
- Laboratuvar değerlerini ve ilaç düzeylerini akıllıca kullanın

SSRI Tedavi Örneği*

*

Stekon Venedik 9 10 Kasım 2012

**Biz hekimler
akılcı ilaç kullanımını için ne yapalım?**

Akılcı İlaç Kullanımı - Basamaklar

1. Hastanın **sorununu tanımlayın** (Tanı)
2. **Tedavi hedefini** (etkililik kriterini) belirleyin
3. K (Kişisel) **ilaç grubunuzu** seçin (Etkililiği ve güvenliği bilinen ilaç grupları arasından) .
İlaç grubu içinden K ilacınızı seçin
4. **Reçeteyi** yazın
5. **Hastaya bilgi verin**, uyarılarda bulunun (Hastaya verdiğiniz bilgileri özetlemesini söyleyin)
6. **Tedaviyi izleyin** gerekirse ilaç değiştirin veya ilacı kesin

1. Hastanın sorununu tanımlayın

- Bu aşamada hastalığın fizyopatolojisi hakkında bilgi edinmek çok önemlidir.
- Boğaz ağrısı ?
İlaç tedavisi gerekli mi?
- Boğaz ağrısı + ateş + LAP

İlaç tedavisi?

Ne kadar spesifikse, etkililiği değerlendirmek o kadar kolaydır

2. Etkililik kriterini belirleyin

- Olabildiğince spesifik olmalıdır.
- Gereksiz ilaç kullanımını önler.
- Hastayla paylaşılırsa, hastayı tedavinin ortağı durumuna getirir ve hastanın tedaviye uyumunu artırır.

3. K-grup ve K-ilacınızı seçin

Etkililik

- İlacın belirlenen tedavi hedeflerine ulaşmasını sağlaması ve ilacın dozaj formunun uygun olması beklenir
- Tedaviye uyum = Etkililik
- Sadece farmakodinamik değil farmakokinetik özellikler (ADME) de önemlidir.

Örn: Etkinin çabuk başlaması angina veya MI gibi durumlarda tercih nedenidir.

3. K-ilacınızı sewin

Güvenlik

- Yan etkiler
- ilaç etkileşmeleri (ilaç, alkol,gıda)
- Yüksek risk grupları (Hamilelik, yaşlılık, çocuk hastalar, karaciğer ve böbrek yetmezliği)

3. K-ilacınızı seçin

Uygunluk

- Genellikle olgunun özelliklerine bakılarak karar verilir ancak K-ilaç seçerken **uygulama Őeklinin hasta için uygunluđu** nemli bir kriterdir.
- Özellikle angina pektoris nöbeti gibi acil durumlarda hastanın kendi kendine uyguluyor olması önemlidir.

Örnek: Huzursuz Bacaklar Sendromu

1. Tanı: HBS
2. Etkinlik parametrelerini belirle: Genel önlemler, düşük doz dopa agonistleri, eksiklerin (örn. Fe++) yerine konması)
3. Etkili ilaçların listesini çıkar:
 - Dopa agonistleri
 - Fe++ preparatları
 - Gerekirse diğer ajanlar

İlaç Grubunu Belirle

İlaçlar veya ilaç grupları	Etkililik (% 40)	Güvenlilik (% 40)	Uygunluk (% 10)	Maliyet (% 10)	Toplam (% 100)
DA (tablet)	4 (1.6)	3 (1.2)	4 (0.4)	4 (0.4)	(3.6)
Fe++ (tb/ injeksiyon)	4 (1.6)	3 (1.2)	2 (0.2)	3 (0.3)	(3.3)
Diğer Dopa, AEİ vs	4 (1.6)	3 (1.2)	2 (0.2)	3 (0.3)	(3.3)

K-ilaç seç

ilaç grupları	Etkililik (% 40)	Güvenlilik (% 40)	Uygunluk (% 10)	Maliyet (% 10)	Toplam (% 100)
Pramipoxola (tablet)	4 (1.6)	3 (1.2)	4 (0.4)	4 (0.4)	(3.6)
Ferro-sanol (tablet)	4 (1.6)	3 (1.2)	4 (0.4)	3 (0.3)	(3.5)
Pregabalin (tablet)	4 (1.6)	3 (1.2)	4 (0.4)	3 (0.3)	(3.5)

Tedaviyi izle, gerekirse ilacı artır yada kes...

- Aktif madde, dozaj formu: Pramipexola tb 0.250 mg yatmadan yarım saat önce
- Dozaj: 1 tablet, ağrı devam ederse 2. tablet gerekirse ve yan etki yoksa yanıt alınacak dozaja ulaşana kadar artır
- Süre: takip süresi kadar

Sonuç

- Akılcı olmayan ilaç kullanımı çok ciddi **uluslararası bir halk sağlığı** sorunudur.
- Ulusal ilaç politikası bu açıdan son derece önemlidir.
- Akılcı ilaç kullanımı **bilgi (hasta ve ilaç), iyi iletişim becerileri ve zaman** gerektirir.
- Özellikle sağlık çalışanlarının akılcı ilaç kullanımı konusunda duyarlı ve sorumlu davranmaları, bu uluslar arası halk sorununun üstesinden gelinmesinde en önemli itici güç olacaktır.

13. ULUDAĞ NÖROLOJİ GÜNLERİ

02 - 04 Mart 2018, Karinna Otel - ULUDAĞ

Teşekkürler